

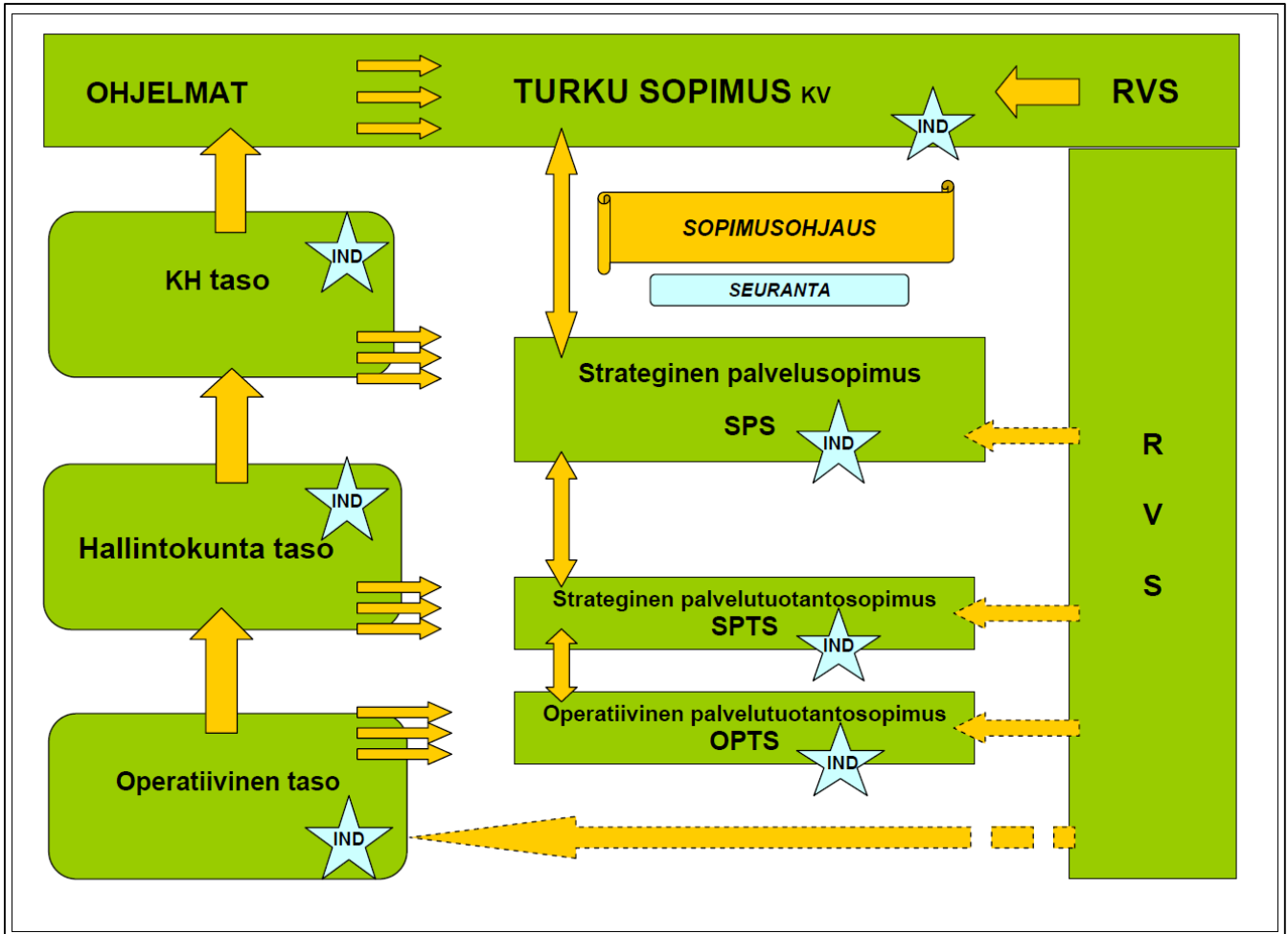
TURKU-SOPIMUS – ASUKKAIDEN HYVINVOINTITEEMA

ASUKKAIDEN HYVINVOINTIOHJELMA 2009–2013

PALVELUSEKTORI

OHJELMAT JA RYHMIEN VÄLINEN SOPIMUS

ASUKKAIDEN HYVINVOINTITEEMAN SISÄLTÄVÄT OHJELMAT

Lasten ja nuorten hyvinvointiohjelma 2009–2013

Työikäisten ohjelma 2009–2013

Senioriohjelma 2009–2013

RYHMIEN VÄLISEN SOPIMUKSEN HYVINVOINTITEEMALLE JA PALVELUSEKTORILLE ASETTAMAT TAVOITTEET VALTUUSTOKAUDELLE 2009–2012

YLEISTÄ

Ryhmien välisen sopimuksen tarkoituksena on linjata valtuustokauden 2009–2012 tärkeimmät tavoitteet.

Sopimuksen tehneet ryhmät haluavat turvata Turun seudun vetovoiman ja kasvun kestävän kehityksen mukaisesti. Turkulaisille tarjotaan laadukkaita hyvinvointipalveluja kuuntelemalla palvelujen käyttäjiä ja tavoitteena on lisätä valinnanvapautta sekä palvelujen tuottamisen tapoja. Kaksikielisessä ja monikulttuurisessa Turussa on luova ja suvaitsevainen ilmapiiri sekä elävä kaupunkikulttuuri, joka kannustaa innovaatioihin.

Ryhmien välinen sopimus toimii lähtökohtana valtuustokauden aikana laadittaville kaupungin toimintaa ohjaaville muille strategioille.

Hallintokuntien yhteistyötä lisätään asiakaslähtöisten palveluprosessien luomiseksi huomioiden erityisesti ennaltaehkäisevä toiminta.

Kulttuuri tulee läpäisyperiaatteen mukaisesti ottaa huomioon kaikessa kunnallisessa suunnittelussa ja päätöksenteossa.

RVS TASAPAINOINEN TALOUS ON TULEVAISUUDEN PERUSTA

RYHMIEN VÄLISEN SOPIMUKSEN OHJELMILLE ASETTAMAT TAVOITTEET

- Voidaan luopua toimitiloista, jotka eivät ole välttämättömiä palvelutuotannon kannalta.
- Erityistä huomiota on kiinnitettävä lapsiperheiden tontti- ja asuntotarjontaan. Kaupungin asuntopoliitiikan tulee tukea kaupungin väestönkasvua ja positiivista verokehitystä.

RVS VETOVOIMAINEN JA KILPAILUKYKYINEN TURKU

RYHMIEN VÄLISEN SOPIMUKSEN OHJELMILLE ASETTAMAT TAVOITTEET

PARAS-hanke:

- Turku ottaa veturin roolin Turun seudun kunta- ja palvelurakennemuutoksessa. Tavoitteena on rakentaa Turun ja sen naapurikuntien välille luottamuksellinen ilmapiiri, ja sen pohjalta kehittää seutua kilpailukykyiseksi kokonaisuudeksi.

Kaavoitus ja tontit:

- Erityistä huomiota on kiinnitettävä lapsiperheiden tontti- ja asuntotarjontaan. Kaupungin asuntopoliitiikan tulee tukea kaupungin väestönkasvua ja positiivista verokehitystä.

Kulttuuripääkaupunki 2011:

- Kulttuuriala laajenee koko ajan ja sen merkitys elämän rikastuttajana, työllistäjänä ja varallisuuden tuojana kasvaa merkittävästi valtuustokauden aikana. Kulttuuri nähdään turkulaisen hyvän elämän ja kaupungin vetovoiman olennaisena tekijänä, joka lisää hyvinvointia ja ehkäisee syrjäytymistä.
- Kulttuuritoimen hallinnon uudistamista jatketaan.

RVS HYVÄ HALLINTO

RYHMIEN VÄLISEN SOPIMUKSEN OHJELMILLE ASETTAMAT TAVOITTEET

- Palvelutoimen sektorilla toimitaan sopimusohjausjärjestelmän mukaisesti ja valmistaudutaan siirtymään aitoon tilaaja-tuottaja -malliin.
- Lisäksi tulee huomioida ryhmien periaatteet rasismien ja muukalaisvihamielisyyden ehkäisemiseksi Turussa.

RVS KESKITYTÄÄN YDINPALVELUIHIN

RYHMIEN VÄLISEN SOPIMUKSEN OHJELMILLE ASETTAMAT TAVOITTEET

- Vuonna 2007 hyväksytty palvelustrategia toteutetaan.
- Tehdään palveluverkkoselvitys kaikkien palveluiden osalta poikkihallinnollisesti ja asiakaslähtöisesti. Tehdään konkreettinen esitys palveluverkkotarkastelun jatkotyöstä.
- Voidaan kokeilla jonkun alueellisen terveyskeskuksen palvelujen toteuttamista ostopalveluna.
- Ennaltaehkäisevä työ otetaan linjaavaksi ajatukseksi palvelutuotannon kehittämisessä.
- Palvelusetelijärjestelmän käyttöä laajennetaan ja säännöistä sovitaan. Palveluja ostettaessa kiinnitetään erityistä huomiota tarjouspyyntöjen sisältöön siten, että niissä tarkasti määritellään ostettavan palvelun laatuun vaikuttavat tekijät. Yhteistyötä yksityisen ja kolmannen sektorin palvelutuottajien kanssa kehitetään.

ASUKKAIDEN HYVINVOINTITEEMA 2009–2013

Asukkaiden hyvinvointiteema koostuu kolmesta hyvinvointiohjelmasta:

- Lasten ja nuorten hyvinvointiohjelma
- Turun työikäisen väestön hyvinvointiohjelma
- Ikääntymispoliittinen strategia

Ikäkaariajattelun mukaan laadittujen kolmen ohjelman lisäksi mielenterveys-suunnitelma on osa Asukkaiden hyvinvointi -teemaa poikkihallinnollisena ohjelmalla. Maahanmuuttajat on otettu huomioon kaikissa ohjelmissa ikäkaaren mukaan.

Lasten ja Nuorten ohjelma

RVS LASTEN JA NUORTEN KASVUN TUKEMINEN

RYHMIEN VÄLISEN SOPIMUKSEN OHJELMALLE ASETTAMAT TAVOITTEET

- Panostetaan lapsiperheiden koti- ja perhepalveluihin. Tavoitteena on saada lasten ja nuorten pahoivointi vähenemään.
- Varhaiskasvatuksen siirrosta opetustoimeen päätetään v. 2010 alussa siten, että siirto opetustoimeen on mahdollista 08/2010. Muutos: Kaupunginhallitus asettaa työryhmän selvittämään varhaiskasvatuksen siirtoa opetustoimeen. Selvitys tulee laatia syyskuun 2009 loppuun mennessä.
- Pienten lasten palveluita kehitetään mahdollisuuksien mukaan lähipalveluperiaatteella yhdistämällä päiväkodit, esikoulut ja alakoulut saman koulun alle
- Lasten ja nuorten palveluissa turvataan päivähoidon monipuolisuus ja perusopetuksen hyvä laatu ja määritetään ryhmien enimmäiskoot.
- Vahvistetaan ennaltaehkäisevää työtä nuorten hyvinvoinnin lisäämiseksi esim. tukemalla yhdistys- ja seuratyötä sekä lasten ja nuorten liikuntamahdollisuuksia.

Kuvaus kehittämiskohteista:

Turkulaisten, myös lasten ja nuorten perheiden kokema hyvinvointi on lisääntynyt 2000-luvulla. Valtaosa turkulaisista lapsista on keskimääräistä terveempiä, selviää opinnoistaan, harrastaa ja liikkuu. Vaikka hyvinvointi yleisesti on lisääntynyt, heikoimmassa asemassa olevien perheiden ja erityisryhmien tilanteessa on nähtävissä hyvinvointipuutteiden kasautumista. Valtakunnallisesti Turussa on suurten kaupunkien vertailussa eniten yksinhuoltajia. Lapsiperheiden osuus toimeentulotuen saajista on myös suurin. Työttömyys ja pienituloisuus ovat suurimmat lapsiperheiden köyhyyden syitä. 1990-luvun alun jälkeen tehdyt julkisten palvelujen leikkaukset, varsinkin ennalta ehkäisevässä työssä, näkyvät.

Erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten lukumäärä on kasvussa. Tämä on johtanut kalliiden erityispalvelujen kasvuun ja kustannusten nousuun. Tilanne näkyy huostaan otettujen lasten ja nuorten valtakunnallisesti suurena määränä. Erityisessä riskiryhmässä ovat jatkokoulutuksesta syrjäytyvät pojat, nuoret miehet ja maahanmuuttajat. Lasten ja nuorten sosiaaliset ongelmat ovat lisääntyneet. Käytöshäiriöisten ja mielenterveysongelmista kärsivien lasten hoidossa ongelmana on perustason palvelujärjestelmän (neuvolaterveydenhuollon, kasvatus- ja perheneuvolan, päivähoidon, sosiaalitoimen lapsiperhetyön, koulupsykologitoiminnan jne.) hajanaisuus, minkä seurauksena lapsen ja hänen perheensä tarvitsemien tukitoimien järjestäminen ja hoitoon ohjaaminen on vaikeaa.

Lasten ja nuorten kehityksen kipupisteet osuvat usein juuri palvelujärjestelmämme palvelujen nivelkotiin. Näitä ovat päivähoidon tulo, koulun aloittaminen, murrosiän kynnyksellä alakoulusta yläkouluun siirtyminen sekä siirtyminen koulusta toisen asteen opintoihin sekä vielä siirtyminen toiselta asteelta työelämään tai korkea-asteen koulutukseen. Näissä vaiheissa tukeminen ehkäisee tulevia vaikeuksia, mutta edellyttää toimijoiden välistä yhteistyötä. Esimerkiksi koulun ja vapaa-ajantoimintojen pitäisi niveltä hyväksi päiväkokonaisuudeksi.

TAVOITE	TURUSTA PAREMPI KASVUKAUPUNKI
ASIAKAS- NÄKÖKULMA	<i>Turku tukee lasten ja nuorten kasvua ja vanhempien kasvatustehtävää ennalta ehkäisevillä toimenpiteillä ja riittäväillä peruspalveluilla</i>

TOIMENPITEET

- Parannetaan perhetyön saatavuutta ja lapsiperheiden koti- ja perhepalveluja sijoittamalla perhetyöntekijöitä neuvoloihin, esim. mielenterveys- ja päihdeongelmaisten vanhempien lasten hyvinvoinnin turvaamiseksi, ennaltaehkäisevän työn toteuttamiseksi sekä maahanmuuttajien kouttamiseksi.
- Panostetaan ehkäisevään terveydenhuoltoon varhaisella puuttumisella ja varmistetaan koulu-terveydenhuollon resurssit.
- Järjestetään lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelut häiriön vaikeuteen perustuvan porrasteisen vastuumallin mukaan, jossa perusterveydenhuollon roolia, erityistason osaamista (masentuneisuuden ja ahdistuksen tunnistamista) ja vastuuta lisätään. Erityistason palvelujen konsultaatiota vahvistetaan perustason palvelujen tueksi ja turvataan erityispalvelujen vaikuttavuus. Varmistetaan myös, että mielenterveyden hoidossa sekä perus- että erikoissairaanhoidon tasolla toteutuu hoitotakuu ja että annettu hoito noudattaa Käypä Hoito- ja muiden näyttöön perustuvien hoitosuosituksen linjaa.
- Määritellään perusopetuksen ryhmäkoot ja toteutetaan toisen asteen koulutustakuu.
- Turvataan peruskoulun päättötodistus kaikille luodun toimintamallin mukaisesti, huomioiden erityisryhmät esim. maahanmuuttajat.
- Tuetaan toisen asteen koulutukseen ja työelämään siirtyminen riittävällä yksilöllisellä ohjauksella erityisryhmiä huomioimalla, esim. maahanmuuttajanuoret.
- Tuodaan harrastusmahdollisuudet, liikunta, kulttuuri ja nuorisotoimen palvelut koulupäivän jatkeeksi. Koulutilat ja muu kaupungin tilaresurssi otetaan lasten ja nuorten harrastuskäyttöön koulupäivän jälkeen
- Liikuntaneuvontaa lisätään osaksi ennalta ehkäisevää terveysneuvontaa.
- Vapaa-ajan palvelut viedään lähelle lapsia ja nuoria.
- Kehitetään lasten ja nuorten kuulemisjärjestelmiä ja luodaan järjestelmä, jossa nuorten edustajat ovat läsnä nuoria koskevia asioita päätettäessä. Näin luodaan myös edellytyksiä osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemiselle.

ESIMERKKILUETTELO MITTAREISTA

Lasten ja nuorten koettu hyvinvointi (kouluterveyskysely)
Peruskoulun jälkeen koulutuspaikan saaneet
Lasten ja nuorten osallistuminen järjestöihin ja harrastusporukoihin
Lapsiperheiden häiriöpalvelumenot €
Toimeentulotukea saavien lapsiperheiden osuus kaikista lapsiperheistä
Nuorisotyöttömyysaste %-osuus 15–24 -v. työvoimasta
Yksinhuoltajaperheet lkm ja %-osuus lapsiperheistä
Lasten ja nuorten psykiatrisen erikoissairaanhoidon menot €/asukas
Huostaan otettujen lasten määrä
Perhetyötä saavien perheiden määrä
Päättötodistuksen toiselta asteelta saavien määrä (ns. läpäisyprosentti)
Toisella asteella ensimmäisen vuoden aikana opintonsa keskeyttävien nuorten määrä

TAVOITE	TURUSTA PAREMPI KASVUKAUPUNKI
PALVELURAKENNE- NÄKÖKULMA	<i>Lasten ja nuorten palvelut mahdollistavat tasaveroiset kasvuedellytykset</i>

TOIMENPITEET

- Siirretään palvelurakenteen painopistettä erityispalveluista ennalta ehkäiseviin palveluihin.
- Päätetään yhtenäisestä palvelualuejaosta tavoitteena parantaa alueellista yhteistyötä, aluetuntemusta ja alueiden erityistarpeiden huomioimista.
- Kevennetään ja monipuolistetaan alle kouluikäisten ja kouluikäisten lasten palvelurakennetta yhdistämällä lähipalveluperiaatteella päiväkodit, esikoulut ja alakoulut saman katon alle palveluverkkoselvityksen mukaan ja luovutaan tiloista, jotka eivät ole välttämättömiä palvelutuotannon kannalta.
- Otetaan käyttöön palveluseteli varhaiskasvatuksen palveluissa palvelurakenteen keventämiseksi ja perheiden valinnanmahdollisuuksien lisäämiseksi.
- Kehitetään lasten, nuorten ja perheiden palveluja hallintokuntarajat ylittävänä prosessina, esim. oppilas- ja opiskelijahuoltoa. Kehitetään ”liikkuvaa” palvelutuotantoa hallintokuntien ja kolmannen sektorin yhteistyönä.
- Kannustetaan lapsia ja nuoria aktiiviseen elämäntapaan eri hallintokuntien ja kolmannen sektorin yhteistyönä.
- Lasten ja nuorten 15–25 v. maahanmuuttajien suomen kielen opetus järjestetään seudullisesti ja luodaan rahoitusmalli kansalliseksi pilottihankkeeksi maahanmuuttajalasten ja nuorten kouttamiseksi.
- Lisätään lapsiperheiden tontti- ja asuntotarjontaa tavalla, joka tukee kaupungin väestönkasvua ja positiivista verokehitystä.

ESIMERKKILUETTELO MITTAREISTA

Lapsiin ja nuoriin kohdistuvat menot €
Ennaltaehkäiseviin palveluihin suunnatut resurssit
Päätötodistuksen saaneiden %-osuus kaikista peruskoulun aloittaneista
Päivähoitopaikan saatavuus asiakkaiden toiveen mukaisesti
Lapsiperheiden määrän kehitys
Lastensuojelun laitoshoidon – perhehoidon %-osuudet

Työikäisten ohjelma

RVS

TERVEYDEN JA TOIMINTAKYVYN EDISTÄMINEN

RYHMIEN VÄLISEN SOPIMUKSEN OHJELMALLE ASETTAMAT TAVOITTEET

- Hallintokuntien yhteistyötä lisätään asiakaslähtöisten palveluprosessien luomiseksi huomioiden erityisesti ennaltaehkäisevä toiminta.
- Perusterveydenhuollon terveyskeskusten toiminnan kehittäminen on vaalikaudella erityisenä painopisteenä. Perusterveydenhuollossa toteutetaan vaihtoehtoisten järjestämistapojen kokeiluja eri terveysasemilla. Voidaan kokeilla jonkun alueellisen terveyskeskuksen palvelujen toteuttamista ostopalveluna.
- Panostetaan vakavien sekä kalliiden kansansairauksien ennaltaehkäisyyn.
- Kulttuuri nähdään turkulaisen hyvän elämän ja kaupungin vetovoiman olennaisena tekijänä, joka lisää hyvinvointia ja ehkäisee syrjäytymistä.

Kuvaus kehittämiskohteista

Elämänlaatu on parantunut valtaosalla turkulaisista kaikilla elämän alueilla ”Turkulaisten hyvinvoinnin muutossuuntia” -tutkimuksen mukaan. Turkulaiset kokevat itsensä terveemmäksi kuin 1990-luvulla ja yhä useampi on myös tyytyväinen asumisen ja asuinalueensa kehitykseen. Turkulaisilla on enemmän sosiaalisia suhteita kuin aikaisemmin ja yhteiskunnallinen osallistuminen on lisääntynyt. Tyytyväisyys kaupungin vapaa-ajan toimintoihin on lisääntynyt. Väestö on erityisen tyytyväinen (Efeko 2008) liikunta- ja kulttuuritarjontaan. Turku on onnistunut tavoittamaan myös sosioekonomisesti haasteellisia ryhmiä kulttuurin ja liikunnan pariin. Kulttuurin harrastaminen on Turussa aktiivista ja turkulaiset ovat erityisen tyytyväisiä kirjastopalveluihin. Efekon tutkimuksen mukaan kirjastopalvelut saavat keskiarvoksi 4,3 asteikolla 1–5.

Väestön kasvu Turussa on varsin hidasta. Työikäisten 15–64 -vuotiaiden lukumäärä laskenee. Aivo-
vuodon pysäyttämiseksi tulee Turussa panostaa työpaikkojen luomiseen ja asumisviihtyvyyteen. Kuntatalouden kannalta avainkysymys on, muodostuuko muuttotase työssä olevista vai työvoiman ulkopuolisista muuttajista. Turku saa merkittävää määrällistä muuttovoittoa, mutta ei käytännössä lainkaan työllisten nettomuuttoa. Turun maassamuuton ominaispiirteisiin kuuluu 0–14 v. sekä heidän vanhempien 25–44 v. työllisten ulosmuutto Turusta, eli pääasiallinen muuttotappio syntyy lapsiperheistä. Suomen suurimpien kaupunkien väestöstä Turussa on eniten yksin eläviä henkilöitä, yhteensä vajaat 51 % kaikista asuntokunnista.

Kun tarkastellaan Turun ja muiden kuntien välistä muuttoliikettä koulutusasteen mukaan v. 2008 voidaan havaita, että Turusta muutti pääosin korkea-asteen koulutuksen saaneita runsas 800, kun tulijoina on keskiasteen n. 250 tai perusasteen/kouluttamattomien suuri osuus n. 600. Vieraskielisen väestön osuus on kasvussa, kun sitä vastoin suomenkielisen väestön osuus kaupungin asukkaista vähenee. Vieraskielisen väestön määrä nousee tämän vuoden lopussa vajaaseen 13 000. Suurin osa heistä on nuoria ja työikäisiä. Turkuun on jo syntynyt asumiskeskittymiä, joissa huono-osaisuus on kasaantunut. Hyvinvoinnin polarisaatio näkyy Turussa alueittain siten, että mm. työttömyys ja terveysriskit kasautuvat.

Työttömyysluvut ovat nousussa ja työttömyysaste oli vuoden 2009 heinäkuun lopulla 13.1 %. Pitkäaikaistyöttömien, miesten ja varsinkin nuorten työikäisten työttömyys on rajussa nousussa. Taantuman myötä toimeentulotuen hakijoiden määrä on voimakkaasti kasvava. Turussa työttömien määrä kasvaa nopeammin kuin kehuskunnissa.

TAVOITE	TURUSSA TAVAKSI TERVEET ELÄMÄNTAVAT
ASIAKAS- NÄKÖKULMA	<i>Työikäisen väestön hyvinvointia edistetään ehkäisevillä palveluilla ja estämällä hyvinvointipuutteiden kasautuminen</i>

TOIMENPITEET

- Siirretään palvelurakenteen painopistettä ehkäiseviin palveluihin.
- Itsenäistä selviytymistä kotona edistetään.
- Panostetaan vakavien ja kalliiden kansansairauksien ehkäisyyn tarjoamalla oikea-aikaiset peruspalvelut.
- Lisätään kohdennettua terveysneuvontaa erityisesti kansansairauksien riskiryhmille.
- Aktivoidaan turkulaisia liikunta- ja kulttuuriharrastuksiin.
- Toteutetaan turvallisuussuunnittelu yhteistyössä poliisin kanssa keskittymällä ensisijaisesti väkivallan ja tapaturmien vähentämiseen sekä alkoholihaittojen torjuntaan.
- Parannetaan terveyden lukutaitoa tarjoamalla oikeaa tietoa internetissä ja toimipisteissä.
- Järjestetään suomen kielen opetusta maahanmuuttajille seudullisesti rakennettavan pilotin mukaan kriittisille kohderyhmille ja lisätään ammatillisen koulutuksen määrää maahanmuuttajien kotouttamisen tukemiseksi.

ESIMERKKILUETTELO MITTAREISTA

Väestön koettu hyvinvointi ja hyvinvointierojen kaventuminen eri väestöryhmien välillä (ATH)
Ennaltaehkäiseviin palveluihin suunnatut resurssit
Tupakoimattomuus, painoindeksi ja päihteiden käyttö (ATH)
Kaupunkilaisten liikunta-aktiivisuus (ATH)
Kaupunkilaisten kulttuuriaktiivisuus (ATH)
Asukkaiden viihtyvyys ja turvallisuuden tunne (ATH)
Asukkaiden yksinäisyyden tunne (ATH)
Turun työttömyysaste
25–64 -vuotiaat pitkäaikaistyöttömien %-osuus samanikäisistä työttömistä
Toimeentulotuen menot €/asukas

TAVOITE	TURUSSA TAVAKSI TERVEET ELÄMÄNTAVAT
PALVELURAKENNE- NÄKÖKULMA	<i>Luodaan rakenteet hyvinvoinnin edistämiseksi ja terveyserojen kaventamiseksi</i>

TOIMENPITEET

- Hyvinvointinäkökulma otetaan huomioon kaikessa kaupungin päätöksenteossa.
- Kerätään hyvinvointi- ja terveystietoja säännöllisesti.
- Kehitetään peruspalveluita erityispalveluiden kustannusten hillitsemiseksi.
- Vahvistetaan perusterveydenhuollon roolia viiveettömässä, matalalla kynnyksellä tapahtuvassa mielenterveys- ja päihdepalvelujen tarpeen arvioinnissa ja hoidon järjestämisessä.
- Perusterveydenhuollossa toteutetaan vaihtoehtoisten järjestämistapojen kokeiluja eri terveys-
asemilla.
- Palveluverkkotarkastelun yhteydessä voidaan kokeilla jonkun alueellisen terveyskeskuksen palvelujen toteuttamista ostopalveluna.
- Mielenterveyspalvelut järjestetään porrasteisen vastuumallin mukaisesti.
- Palveluita kehitetään niin, että ne tukevat kaupunkilaisten aktiivista elämäntapaa ja hyvinvointia.
- Panostetaan asuinalueiden viihtyvyyteen ja esteettömyyteen.

ESIMERKKILUETTELO MITTAREISTA

Väestön koettu hyvinvointi ja hyvinvointierojen kaventuminen eri väestöryhmien välillä (ATH)
Ennaltaehkäiseviin palveluihin suunnatut resurssit
Tupakoimattomuus, painoindeksi ja päihteiden käyttö (ATH)
Kaupunkilaisten liikunta-aktiivisuus (ATH)
Kaupunkilaisten kulttuuriaktiivisuus (ATH)
Asukkaiden viihtyvyys ja turvallisuuden tunne (ATH)
Asukkaiden yksinäisyyden tunne (ATH)
Turun työttömyysaste
25–64 -vuotiaat pitkäaikaistyöttömien %-osuus samanikäisistä työttömistä
Maahanmuuttajien asumiskeskittymiä seuraavan työryhmän luoma seuranta
Työikäisiä sairauspäivärahan saajia 1000 työikäistä kohden
Sairastavuusindeksi
Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon keskinäinen kustannusseuranta

Senioriohjelma

RVS IKÄIHMISTEN HYVINVOINNIN YLLÄPITÄMINEN

RYHMIEN VÄLISEN SOPIMUKSEN OHJELMALLE ASETTAMAT TAVOITTEET

- Omaishoitoa ja vanhusten kotona asumista tuetaan uudistetun kotihoidon mallin mukaisesti. Tavoitteena on siirtää painopistettä laitoshoidosta avohoitoon.
- Senioriväestön elämänlaatuun panostetaan kehittämällä monipuolisia toimenpiteitä, joiden toiminnassa kolmannen sektorin toimijat ovat mukana.
- Ikääntyville turvataan aktiivinen kansalaisuus yksinäisyyden ja sitä kautta sairastavuuden ehkäisemiseksi.
- Selvitetään ja tuodaan käsittelyyn kevään 2009 aikana ikääntymisestä johtuvien vuosittaisten palvelutarpeiden kehitys vuoteen 2012 mennessä

Kuvaus turkulaisten vanhusten tilanteesta ja palvelujen kehittämiskohteista

Palvelujen tarpeen ja kustannusten suhde väestön vanhenemiseen ei ole yksiselitteistä, vaan palvelutarpeen kasvu riippuu olennaisesti siitä, miten terveys ja toimintakyky jatkossa kehittyvät. Keskeinen koettua terveyttä koskeva havainto on, että ikääntyneiden terveydentila on heidän oman arvionsa mukaan kohentunut tasaisesti, samoin Terveys-2000 hankkeen tulokset osoittavat ikääntyneiden terveydentilan parantuneen. Turun vanhustutkimuksen mukaan vaikeaa tai keskivaikeaa dementiaa sairasti turkulaisten kotona asuvien 85-vuotiaiden ikäryhmästä 21.4 %, joka oli odotettua pienempi luku. Suomenruotsalaisten ikäihmisten kohdalla vahvan yhteisöllisyyden on todettu edistävän psykososiaalista toimintakykyä ja näin torjuvan yksinäisyyden kokemista.

Turussa suurin vanhusten määrällinen kasvu lähivuosina on odotettavissa ns. kolmatta ikää elävien turkulaisten 65–74 -vuotiaiden ikäryhmässä (+ 6 015 henkilöä). Tämän ikäluokan on todettu jäävän eläkkeelle aikaisempia ikäluokkia paremmassa kunnossa ja terveitä elinvuosia on näin odotettavissa aikaisempaa enemmän.

Väestöennusteen mukaan turkulaisten 65–74 -vuotiaiden ikäluokka alkaa pienentyä vuodesta 2019 lähtien. Ko. ikäryhmään kuuluvia ennustetaan olevan vuonna 2040 noin 4 300 vähemmän kuin vuonna 2020. Maltillisinta turkulaisten ikäihmisten kasvun odotetaan olevan 75–84 -vuotiaiden ikäryhmässä. Kasvu kiihtyy merkittävästi vuoden 2015 jälkeen, kun suuret ikäluokat vanhenevat. Nopeinta se on kaikkein iäkkäimpien vanhusten kohdalla. Kuuden suurimman kaupungin ikärakenteen vertailu osoittaa, että erityisesti yli 85-vuotiaiden vanhusikäryhmien osuus Turussa on suurin. 85 vuotta täyttäneiden osuus Turun väestöstä tulee kasvamaan kiihtyvällä vauhdilla.

Ikääntyvien määrän kehitystrendit on huomioitava suunniteltaessa tulevia palvelu- ja tilatarpeita.

Ikääntyvien asukkaiden toimintakykyä tulisi parantaa siten, että ympärivuorokautiseen hoitoon siirrytään entistä myöhemmin. Palvelurakennemuutosta tulisi jatkaa laitospainotteisuuden vähentämiseksi.

Avainsanat: avohoito, preventiivinen, työnjako, hoidonporrastus.

TAVOITE	ELÄMÄÄ IKÄÄNTYMISEEN
ASIAKAS- NÄKÖKULMA	<i>Turkulaiset ikäihmiset ovat aktiivisia ja omatoimisia kansalaisia, jotka yhä useammin asuvat kotona turvallisesti ja esteettömästi</i>

TOIMENPITEET:

- Kartoitetaan turkulaisten ikäihmisten palvelutarpeet 2009–2012.
- Ehkäisevää vanhustyötä tuetaan lisäämällä palvelunohjausta ja palveluvalikoimaa kolmannen sektorin kumppanuuden kautta.
- Senioreille tarjotaan ohjausta ja neuvontaa monipuolisista liikuntamahdollisuuksista. Näin turvataan fyysinen ja kognitiivinen toimintakyky mahdollisimman pitkään kotona asumisen tueksi. Samaa tavoitetta tukevat myös Turun monipuoliset kulttuuripalvelut.
- Palveluketjut rakennetaan yhdessä useiden hallintokuntien ja kolmannen sektorin kanssa.
- Palvelusetelijärjestelmän käyttöä laajennetaan siten, että edistetään ikäihmisten itsenäistä selviytymistä tukemalla mm. omahoitajia ja parantamalla koti- ja tukipalvelujen saatavuutta.
- Senioreille järjestetään monipuoliset ohjatut liikunta- ja kulttuuripalvelut, jotka tukevat vanhusten kotona asumista.
- Kotona asumista tuetaan myös uutta teknologiaa hyödyntäen.
- Lisätään omaishoidon tukea laatusuosituksen tasolle.
- Hoidetaan itsenäisesti selviytyvät ikäihmiset perusterveydenhuollossa oikea-aikaisesti painopisteenä ehkäisevä hoito.
- Masennuksen oireiden aikainen tunnistaminen.
- Huomioidaan maahanmuuttajien erityistarpeet kehittämällä yhteistyötä ikääntyvien maahanmuuttajien parissa työskentelevien järjestöjen kanssa.

ESIMERKKILUETTELO MITTAREISTA

65 vuotta täyttäneiden ikävakioidut kustannukset asukasta kohden
Palvelutarpeen arviointi toteutuu 7 vrk:n kuluessa 75 vuotta täyttäneille
Kotipalvelun kattavuus % 75 v. täyttäneistä
Kotipalvelun intensiivisyys
Omaishoidon tuen saajien määrä
Vanhuspalvelujen piirissä olevat 75 vuotta täyttäneet. Palvelurakenteen muutos % eri hoitomuodoissa
75 vuotta täyttäneiden selviytyminen kotona itsenäisesti tai palvelujen tukemana prosentteina
Kodinhuoltoapua saaneiden vanhuskotilouksien määrä
Kotihoidon peittävyystavoite
Kotihoidon tehostettuun ympärivuorokautiseen hoidon piiriin tulevat
Ympärivuorokautiseen hoitoon jonottavien vanhusten määrä
Sairaalassa valmiiksi hoidettujen potilaiden odotusaika kotihoitoon
Tehostetun palveluasumisen määrä
Ikäihmisten liikuntapalveluiden ja kulttuuripalvelujen käyttö ja yhteisen etukortin käyttäjien määrä
Harrastemittari (ATH)
Myönnettyjen palvelusetelien määrä kotihoidossa palvelusetelilajeittain

TAVOITE	ELÄMÄÄ IKÄÄNTYMISEEN
PALVELURAKENNE- NÄKÖKULMA	<i>Palvelurakennemuutos turvaa turkulaisten ikäihmisten tarpeen- mukaiset ja laadukkaat palvelut ja niiden saatavuuden asukkai- den ikääntyessä</i>

TOIMENPITEET

- Parannetaan palvelujen vaikuttavuutta, kotihoidon peittävyttä ja tuottavuutta keventämällä palvelurakennetta.
- Laitospainotteisuudesta luovutaan vähentämällä vanhainkoti ja pitkäaikaissairaanhoidon paikkoja.
- SAS-toimintaa kehitetään ja luodaan yhtenäiset palvelujen tarpeen kriteerit.
- Järjestetään viiveetön jatkokuntoutus.
- Palvelut järjestetään avopainotteisesti noudattaen hoidonporrastuksen periaatteita. Sairaalahoitos-
sa hoidon laatu ja hoitoketjun toimivuus varmistetaan yhteisesti sovitulla hoitokäytännöllä oikea-
aikaisesti ja oikealla hoidonportaalla.
- Lisätään tehostettua palveluasumista.
- Laajennetaan palvelusetelin käyttöä siten, että edistetään pitkäaikaissairaiden itsenäistä selviyty-
mistä parantamalla koti ja tukipalvelujen saatavuutta.
- Kehitetään uudenlainen ympärivuorokautisen hoidon malli.
- Laaditaan dementiatyön kehittämisohjelma.
- Tehostetaan tilasuunnittelua.

ESIMERKKILUETTELO MITTAREISTA

Vanhainkoti- ja pitkäaikaissairaanhoidon paikat
Pitkäaikaissairaanhoidon siirtyneiden määrä
Vanhuspalvelujen piirissä olevat 75 vuotta täyttäneet
75 vuotta täyttäneiden osuus ympärivuorokautisessa hoidossa
Palvelurakenteen muutos prosentteina eri hoitomuodoissa
Omien akuutti- ja kuntoutusosastojen sekä somaattisen erikoissairaanhoidon hoitajaksojen määrä ja keskimääräinen hoitoaika
Siirtoviivepäivien määrä
Siirtovalmiiden potilaiden jono sairaalahoitosta ympärivuorokautiseen hoitoon
Vanhusväestön huoltosuhte kuudessa suurimmassa kaupungissa 2008–2040